

ΤΜΗΜΑ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ, ΜΕΤΑΦΡΑΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΑΣ
DEPARTMENT OF FOREIGN LANGUAGES, TRANSLATION & INTERPRETING

ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ

Ξ2020140

Πτυχιακή Εργασία

ΤΕΧΝΗΤΗ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗ ΚΑΙ ΣΥΝΕΔΡΙΑΚΗ ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΑ:

Μια ματιά στην επαγγελματική πραγματικότητα

ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND CONFERENCE INTERPRETING:

A glimpse into the professional world of interpreting

Επιβλέποντες καθηγητές:

Βλαχόπουλος Στέφανος
Ιωαννίδης Αναστάσιος

ΤΕΧΝΗΤΗ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗ ΚΑΙ ΣΥΝΕΔΡΙΑΚΗ ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΑ:

Μια ματιά στην επαγγελματική πραγματικότητα

ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND CONFERENCE INTERPRETING:

A glimpse into the professional world of interpreting

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	5
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	6
Α' ΜΕΡΟΣ	8
A.1 Γενικά	8
A.2 Ανασκόπηση βιβλιογραφίας	9
Β' ΜΕΡΟΣ	14
B.1 Ερευνητική Διαδικασία	14
B.2 Δομή Ερωτήσεων Συνέντευξης	15
B.3 Αποτελέσματα	16
Γ' ΜΕΡΟΣ	19
Γ.1 Ανάλυση	19
Γ.2 Συμπεράσματα	21
Βιβλιογραφία	25

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Σε έναν κόσμο που διαρκώς αλλάζει, συχνά μας προκύπτει η έμφυτη ανάγκη να αναζητούμε λύσεις και πληροφορίες που θα κάνουν το μέλλον όσο το δυνατόν λιγότερο απρόβλεπτο.

Βγαίνοντας από το πανεπιστήμιο η ανασφάλεια και το άγχος εντείνονται και σε αυτό προστίθεται πλέον και ένας ακόμη μεγάλος φόβος. Θα έχουμε άραγε δουλειά ως διερμηνείς σε δέκα χρόνια;

Συνιθισμένες φράσεις που ακούγονται τελευταία -κυρίως από άτομα εκτός του χώρου των γλωσσικών υπηρεσιών- έχουν να κάνουν με την επικράτηση της Τεχνητής Νοημοσύνης έναντι του ανθρώπινου δυναμικού, όπως μεταξύ άλλων: “Εσείς οι μεταφραστές θα αντικατασταθείτε πρώτοι από όλους!”. Λόγια σαν και αυτά ήταν που με ώθησαν στην έρευνα και την συγγραφή της συγκεκριμένης εργασίας, έτσι ώστε να δοθεί μια όσο το δυνατόν πιο ορθή και τεκμηριωμένη απάντηση σε όλες αυτές τις υπαρκτές ανησυχίες...

Μέσα από την έρευνα της υπάρχουσας βιβλιογραφίας και την λήψη συνεντεύξεων από ανθρώπους του χώρου της συνεδριακής διερμηνείας στην Ελλάδα, επιχείρησα να δημιουργήσω μια προσεγγιστική εικόνα του επαγγέλματος σε βάθος χρόνου και ταυτόχρονα να περάσω μηνύματα αισιοδοξίας σε νέους επίδοξους διερμηνείς οι οποίοι συχνά ανησυχούν για την επαγγελματική τους αποκατάσταση.

Στην διάρκεια αυτής της διαδικασίας νιώθω ευγνώμων για την στήριξη και την βοήθεια που έλαβα από τους δικούς μου ανθρώπους, αλλά και από τους καθηγητές της Κατεύθυνσης Διερμηνείας του ΤΞΓΜΔ που δεν σταμάτησαν ποτέ να είναι δίπλα μου.

Παναγιώτα Ευστρατίου
Κέρκυρα, Αύγουστος 2024

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΚΑΙ ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΠΑΡΟΥΣΑΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Αντικείμενο της παρούσας εργασίας αποτελεί η έρευνα και αποσαφήνιση της επιρροής της Τεχνητής Νοημοσύνης και όλου του φάσματος εφαρμογών της στον χώρο της Διερμηνείας Συνεδρίων, μέσα από την οπτική των ίδιων των επαγγελματιών του κλάδου. Επιπλέον, διατυπώνονται συμπεράσματα σχετικά με την μελλοντική φύση του επαγγέλματος του διερμηνέα αλλά και την μορφή της αγοράς εργασίας.

Στο πλαίσιο επίτευξης των σκοπών αυτών σε πρώτο στάδιο χρειάστηκε η απόκτηση γνώσεων πάνω στο αντικείμενο των εφαρμογών της Τ.Ν. εντός του επαγγελματικού χώρου της Διερμηνείας. Μέσα από έρευνα της σχετικής αλλά λιγοστής βιβλιογραφίας θα παρουσιαστούν δεδομένα και προσεγγίσεις συχνά ταυτόσημα μεταξύ τους.

Για την καλύτερη δυνατή αξιολόγηση και σύνοψη της βιβλιογραφίας κρίθηκε αναγκαίο να διαιρεθεί η έννοια της Διερμηνείας αυτής καθεαυτής σε τρία μέρη: Προετοιμασία, Πράξη και Αξιολόγηση. Αυτό διότι βλέποντας τον όρο ως σύνολο και όχι ως κάτι ενιαίο διευκολύνεται σε μεγάλο βαθμό η κατανόηση των αλλαγών που συντελούνται σε όλο το εύρος του. Κάθε σκέλος έχει την δική του θέση και ξεχωριστή σημασία με αποτέλεσμα να επηρεάζεται διαφορετικά.

Έπειτα από την θεωρητική προσέγγιση του θέματος θα προκύψουν, όπως ήταν αναμενόμενο, και πρακτικά ερωτήματα τα οποία αφορούν όχι μόνο στην πρακτική κατάσταση του επαγγέλματος αλλά και στις ανάγκες της αγοράς εργασίας, τις απαιτήσεις, την ανάγκη εξειδίκευσης κ.α.

Στο πνεύμα αυτό και με στόχο την σφαιρική κάλυψη του ζητήματος η παρούσα εργασία περιλαμβάνει σε δεύτερο στάδιο την παράθεση δεδομένων και απόψεων από συνεντεύξεις με δύο καταξιωμένους επαγγελματίες του κλάδου της Διερμηνείας Συνεδρίων στην Ελλάδα. Τα ερωτήματα που λογικά προήλθαν από το πρώτο μέρος, θα διατυπωθούν ως ερωτήσεις στο δεύτερο, ώστε να συμπληρωθεί όσο καλύτερα γίνεται το παζλ της εικόνας του επαγγέλματος στο μέλλον.

Τέλος, θα ακολουθήσει η ανάλυση των δεδομένων με αναφορά σε κάθε ένα από τα τρία ξεχωριστά σκέλη της Διερμηνείας και ο διαχωρισμός τους σε Αναμενόμενα και Μη Αναμενόμενα.

Α' ΜΕΡΟΣ

A.1 Γενικά

Ξεκινώντας από τον ορισμό της Διερμηνείας, φαίνεται πως οι περισσότεροι ορισμοί εστιάζουν στο στοιχείο της προφορικότητας που την διακρίνει έναντι της μετάφρασης. Ως Διερμηνεία, λοιπόν, ορίζουμε την προφορική μετάφραση λόγου από μια γλώσσα Α προς μια άλλη γλώσσα Β. Σύμφωνα με τον Γεώργιο Μπαμπινιώτη «Αν η μετάφραση αφορά στον προφορικό λόγο και γίνεται συγχρόνως με την ομιλία (παραγωγή προφορικού κειμένου), τότε χαρακτηρίζεται ως διερμηνεία» (Μπαμπινιώτης, 2005: 1088). Στην παρούσα εργασία πρόκειται να γίνει λόγος για την κατηγορία της Διερμηνείας Συνεδρίων ή Συνεδριακής Διερμηνείας η οποία διακρίνεται από τις υπόλοιπες κατηγορίες κυρίως λόγω πλαισίου, τύπου, κατάρτισης και επαγγελματοποίησης. (Setton, 2010: 66)

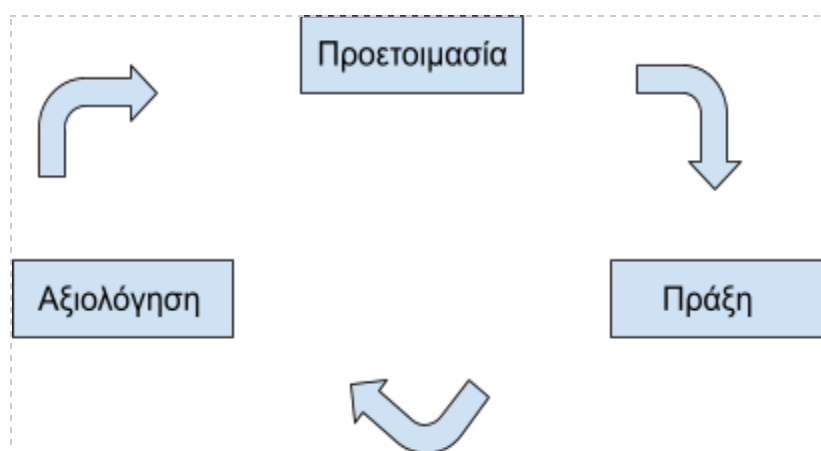
Σύμφωνα με τη Διεθνή Ένωση Διερμηνέων Συνεδρίων (Association internationale des interprètes de conférence, AIIC):

Ο διερμηνέας συνεδρίων είναι ένας επαγγελματίας ο οποίος ενεργεί ως υπεύθυνος γλωσσικός διαμεσολαβητής (κατά μόνας ή συχνότερα ως μέλος μιας ομάδας διερμηνέων) στο πλαίσιο ενός επίσημου ή ανεπίσημου συνεδρίου ή μιας παρόμοιας κατάστασης, χάρη στην ικανότητά του να παρέχει ταυτόχρονη ή διαδοχική προφορική διερμηνεία των ομιλιών των συνέδρων, ανεξάρτητα από τη διάρκεια και την περιπλοκότητά τους (AIIC, 1984: 24, όπως αναφέρεται στο Ιωαννίδης, 2018).

Έτσι, οι διερμηνείς συνεδρίων αξιοποιούνται ως επί το πλείστον σε επίσημες συναντήσεις (πλαίσιο), χρησιμοποιούν κυρίως ταυτόχρονη ή διαδοχική διερμηνεία (τύπος) και λαμβάνουν εξειδικευμένη εκπαίδευση (κατάρτιση), ενώ παράλληλα προστατεύονται από τη Διεθνή Ένωση Διερμηνέων Συνεδρίων, AIIC (επαγγελματοποίηση) (Setton, όπως αναφέρεται στο Ιωαννίδης, 2018).

Για την καλύτερη ανάλυση και κατανόηση του όρου, θα τον διαιρέσουμε σε τρία επιμέρους στάδια/βήματα: Προετοιμασία, Πράξη και Αξιολόγηση (Gile, 2009). Σε πρώτο

στάδιο ο/η επαγγελματίας καλείται να προετοιμαστεί κατάλληλα για το εκάστοτε συνέδριο που του/της έχει ανατεθεί. Το βήμα αυτό περιλαμβάνει την εκτενή έρευνα τόσο σε έντυπα όσο και σε ηλεκτρονικά μέσα σχετικά με την θεματολογία του συνεδρίου, τους ομιλητές, το πλαίσιο διεξαγωγής αλλά και την εξαγωγή χρήσιμης ορολογίας και τη σύνταξη γλωσσαρίων. Η διαδικασία αυτή στοχεύει στην θωράκιση του επαγγελματία απέναντι σε οποιαδήποτε απρόβλεπτη δυσκολία έτσι ώστε να εξασφαλιστεί το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα. (Röchhacker, 2016). Έπειτα, το στάδιο της πράξης αφορά στην πράξη της διερμηνείας αυτής καθεαυτής είτε αυτή είναι ταυτόχρονη είτε είναι διαδοχική μέσω της τεχνικής λήψης σημειώσεων. Το σχήμα ολοκληρώνεται με το τρίτο στάδιο που είναι αυτό της αξιολόγησης. Το τελευταίο αυτό βήμα είναι κρίσιμο για την βελτίωση και εξέλιξη ενός επαγγελματία, καθώς αφορά στην αυτοκριτική και στην αξιολόγηση της δουλειάς του. Τί πήγε καλά και τι όχι; Ήταν επαρκής η προετοιμασία; Ανταποκρίθηκε σωστά απέναντι στα επαγγελματικά πρότυπα του χώρου; Όλα αυτά τα ερωτήματα πρέπει να τεθούν και να απαντηθούν από τον κάθε επαγγελματία, συχνά και με την συμβολή των συναδέλφων του με στόχο την βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών.

Σχ.1 Διαχωρισμός της διερμηνείας σε τρία στάδια

A.2 Ανασκόπηση βιβλιογραφίας

Περνώντας στο σήμερα, η εξέλιξη των τεχνολογικών μέσων και δη της Τεχνητής Νοημοσύνης φαίνεται να έχει διεισδύσει σε όλους σχεδόν τους επαγγελματικούς χώρους

παγκοσμίως. Στον χώρο της Διερμηνείας υπάρχει σταθερά αυξανόμενη αλληλεπίδραση των διερμηνέων με τις νέες τεχνολογίες σε βαθμό που συχνά οδηγεί στην εξάρτηση των παρεχόμενων υπηρεσιών από τα τεχνολογικά εργαλεία, αλλά και την ανάδειξη μέσω των οποία μελλοντικά θα είναι σε θέση να ανταγωνιστούν τους ίδιους τους επαγγελματίες.

Σύμφωνα με τη μικρή σε έκταση βιβλιογραφία παρατηρείται άνοδος στην χρήση των λεγόμενων CAI tools (computer-aided interpreting). Τα εργαλεία αυτά αξιοποιούνται κυρίως στο πρώτο στάδιο της *Προετοιμασίας* βλ. Σχήμα 1 αλλά και στην *Πράξη* μέσω της λειτουργίας του “Τεχνητού Boothmate”(Fantinuoli, 2023).

Στον τομέα της *Προετοιμασίας* εντοπίζεται μεγάλος όγκος εξελισσόμενων εφαρμογών οι οποίες στοχεύουν τόσο στην μείωση του χρόνου που δαπανάται όσο και στην πιο ποιοτική προετοιμασία. Πληθώρα εργαλείων βλ. Πιν.2 είναι πλέον σε θέση όχι μόνο να εντοπίσουν μεγάλο όγκο υλικού για προετοιμασία, αλλά και να απομονώσουν και να μεταφράσουν χρήσιμη ορολογία, μειώνοντας έτσι τη διάρκεια της προετοιμασίας στον μισό χρόνο. Ο χρήστης πρέπει απλά να εισάγει λέξεις κλειδιά και μέσα από υβριδικές προσεγγίσεις, γλωσσολογικά και στατιστικά στοιχεία η εφαρμογή μπορεί να δημιουργήσει ταχύτατα αυτοματοποιημένα γλωσσάρια (Fantinuoli, 2023).

Κατα τη διάρκεια της διερμηνείας τα εργαλεία αναζήτησης ορολογίας είναι αρκετά χρήσιμα, εντοπίζονται ωστόσο κάποιοι περιορισμοί καθώς και πάλι απαιτείται η πληκτρολόγηση του όρου προς αναζήτηση από τον χρήστη και η ένταξή του στον λόγο. Παρ’όλα αυτά η τεχνολογία ASR (automatic speech recognition-αυτόματη φωνητική αναγνώριση) μπορεί να αυτοματοποιήσει αυτή τη διαδικασία αναζήτησης και θεωρείται μάλιστα από τον Röchhacker ως μια τεχνολογία μεγάλης δυναμικής η οποία πρόκειται να αλλάξει ριζικά τον κλάδο της διερμηνείας. (Röchhacker, 2016)

Στο στάδιο της *Αξιολόγησης* μέχρι και σήμερα διαπιστώνεται η αναγκαιότητα του ανθρώπινου παράγοντα. Για να προβεί κανείς στην αξιολόγηση της ακρίβειας του προφορικού λόγου απαιτείται όχι μόνο καλή γνώση της γλώσσας αλλά και στοιχείων όπως η επικοινωνιακή κατάσταση, το πλαίσιο κ.α. Κάτι που ένα μηχάνημα δεν μπορεί να λάβει υπόψη. Η πολυπλοκότητα της ανθρώπινης επικοινωνίας δεν μπορεί να αναπαραχθεί σε όλο της το εύρος από ένα μηχάνημα καθώς περιλαμβάνει τόσο προφορικά όσο και μη προφορικά στοιχεία όπως κινήσεις, εκφράσεις, χειρονομίες κ.α. (Bender & Koller, 2020) Σύμφωνα, ωστόσο, με τον Fantinuoli ένα μηχάνημα θα

μπορούσε να χρησιμοποιηθεί σε ό,τι αφορά την αξιολόγηση της διερμηνείας σε επίπεδο πιστότητας, σύνταξης και λεξιλογίου. Για παράδειγμα μια εφαρμογή θα μπορούσε να ελέγχει την σωστή ορολογία, την ακρίβεια στην απόδοση αριθμών, τις παραλείψεις κ.α. και να δημιουργεί μια συνολική αναφορά την οποία οι διερμηνείς μπορούν να επεξεργαστούν (Fantinuoli, 2023).

Στους παρακάτω πίνακες καταγράφονται οι κυριότερες εφαρμογές της T.N. στον χώρο μαζί με μια σύντομη επεξήγηση του τρόπου λειτουργίας τους.

1. Μηχανική μάθηση
2. Επεξεργασία, κατανόηση και παραγωγή φυσικού λόγου
3. Αυτόματη φωνητική αναγνώριση
4. Μηχανική μετάφραση
5. Μηχανική διερμηνεία (Speech to speech translation)
6. Σύνοψη (Summarization)

Πιν.1 Βασικές χρήσεις της T.N. και των εργαλείων 3ης Γενιάς στις γλωσσικές τεχνολογίες

1. Αυτόματη δημιουργία γλωσσαρίων	
α. Συλλογή υλικού	Ο χρήστης εισάγει λέξεις-κλειδιά και η εφαρμογή συλλέγει δεδομένα, εντοπίζει και κατεβάζει σχετικά αρχεία.
β. Εξαγωγή ορολογίας	Με τη χρήση γλωσσολογικών και στατιστικών στοιχείων η εφαρμογή αναγνωρίζει τους όρους που προκύπτουν.
γ. Μετάφραση όρων	Οι όροι μεταφράζονται (Μηχανική μετάφραση, αυτόματη αναζήτηση σε λεξικά και παράλληλα κείμενα).
δ. Αξιολόγηση/Έλεγχος γλωσσαρίου	Ο χρήστης διαγράφει τα μη χρήσιμα στοιχεία.

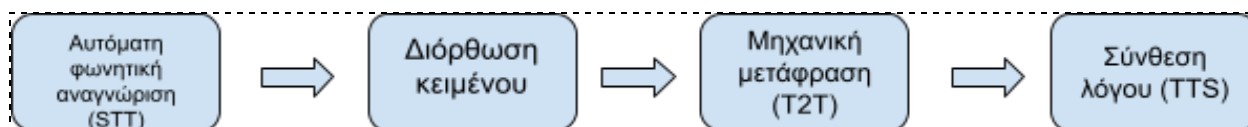
2. Τεχνητός boothmate	Μέσω ASR η εφαρμογή μεταγράφει τον λόγο του ομιλητή, εντοπίζει τμήματα ενδιαφέροντος όπως αριθμούς και ονόματα (NER-Named Entity Recognition), τα μεταφράζει και τα παρουσιάζει στον χρήστη.
3. Τεχνητό σημειωματάριο	Κυρίως στην Διαδοχική διερμηνεία. Μεταγράφει τον λόγο του ομιλητή σε πραγματικό χρόνο ώστε να μειωθεί η επιβάρυνση της μνήμης του διερμηνέα.

Πιν. 2 Εργαλεία CAI που χρησιμοποιούν T.N. και ο τρόπος λειτουργίας τους

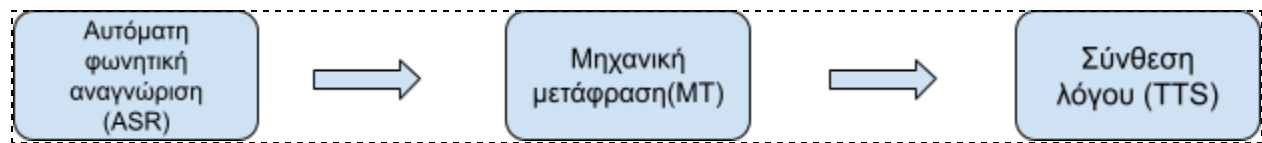
Αναφορικά με τα μοντέλα μετάφρασης ομιλίας προς το παρόν, υπάρχουν δύο τύποι: (1) τα μοντέλα διαδοχικής μετάφρασης (*cascade models*) και (2) τα άμεσα μοντέλα (*end-to-end models*) (Horváth, 2020).

Τα συστήματα μετάφρασης ομιλίας που χρησιμοποιούν τα μοντέλα διαδοχικής μετάφρασης αποτελούνται από διάφορα στάδια που εκτελούν τις εξής λειτουργίες: μεταγραφή της ομιλίας στη γλώσσα-πηγή σε κείμενο (*speech-to-text*, STT), μηχανική μετάφραση του κειμένου στη γλώσσα-πηγή (SL) στη γλώσσα-στόχο (TL), και σύνθεση του κειμένου στη γλώσσα-στόχο (TL) σε ομιλία (βλ.Σχήμα 2). Τα πιο πρόσφατα μοντέλα εισάγουν μια τέταρτη ενότητα μετά το στάδιο STT, για την κανονικοποίηση του γραπτού κειμένου στη γλώσσα-πηγή και την εξάλειψη φαινομένων ομιλίας, όπως επαναλήψεις, διακοπές και δισταγμοί.

Τα πιο πρόσφατα μοντέλα είναι τα λεγόμενα άμεσα μοντέλα (E2E), τα οποία παραλείπουν το στάδιο STT και μεταβαίνουν απευθείας από την αναγνώριση ομιλίας (ASR) στη μηχανική μετάφραση (MT) (βλ.Σχήμα 3). Ωστόσο, τα περισσότερα εμπορικά συστήματα μετάφρασης ομιλίας εξακολουθούν να χρησιμοποιούν το διαδοχικό μοντέλο (Niehues 2020).

Σχ.2 Λειτουργία μοντέλου διαδοχικής μετάφρασης ομιλίας (AST)

Σχ.3 Λειτουργία άμεσου μοντέλου μετάφρασης ομιλίας (AST)

Β' ΜΕΡΟΣ

B.1 Ερευνητική Διαδικασία

Έχοντας λάβει υπόψιν την πληθώρα διαθέσιμων εργαλείων αλλά και τις ανεξερεύνητες ακόμη χρήσεις της Τεχνητής Νοημοσύνης στον χώρο των γλωσσικών εφαρμογών από επιστημονική πλευρά, αυτό που απομένει είναι η εξερεύνηση της ανθρώπινης οπτικής. Ζητήματα όπως η χρησιμότητα των εφαρμογών, η μορφή της αγοράς εργασίας, η αλληλεπίδραση ανθρώπου και μηχανής είναι μόνο λίγα από αυτά που μπορεί να προκύψουν. Τα ερωτήματα αυτά μπορούν να απαντηθούν μόνο μέσα από την ανθρώπινη εμπειρία, δηλαδή από επαγγελματίες που βρίσκονται οι ίδιοι μέσα στον κυκεώνα των εξελίξεων και καλούνται να ενσωματώσουν νέα εργαλεία και τεχνικές στον τρόπο με τον οποίο εργάζονται.

Για τον σκοπό αυτό διεξήχθη ποιοτική έρευνα με τη μέθοδο ατομικών δημοσκοπήσεων-συνεντεύξεων έτσι ώστε να διερευνηθεί περαιτέρω *η επίδραση της Τεχνητής Νοημοσύνης στον χώρο της Διερμηνείας Συνεδρίων στην Ελλάδα, αλλά και η βασιμότητα των θεωριών περί αφανισμού των επαγγελματιών διερμηνέων*. Μέσω της συνέντευξης διευκολύνεται η επικοινωνία ανάμεσα σε ερευνητή και συμμετέχοντα, ενώ δίνονται και παραπάνω αφορμές για εμβάθυνση της συζήτησης. Ένας ακόμη λόγος για τον οποίο προτιμήθηκε αυτό το εργαλείο είναι διότι προσφέρει μια ουσιαστικότερη και αναλυτικότερη έρευνα σε σχέση με αυτή που θα προέκυπτε με τη χρήση ενός ερωτηματολογίου (Faulkner και συν. 1999). Τα ερωτήματα που τίθενται απαντώνται σε όλο το πλήθος και την έκτασή τους, διατυπώνονται απόψεις, ιδέες, συναισθήματα, ενώ παράλληλα έρχονται στην επιφάνεια και νέα στοιχεία τα οποία δεν είχαν προβλεφθεί αρχικά (Φίλιας, 2007).

Ως προς τον βαθμό δόμησής τους οι συνεντεύξεις είναι ημιδομημένες με στόχο όχι μόνο την απάντηση των προετοιμασμένων ερωτήσεων αλλά και την σε βάθος συζήτηση θεμάτων που ενδεχομένως θα προκύψουν στην πορεία. Οι αρχικές ερωτήσεις του ερευνητή κατευθύνουν την συνομιλία χωρίς να περιορίζουν όμως τις απαντήσεις του συνεντευξιζόμενου, δίνοντας χώρο για διεξοδική ανάπτυξη σκέψεων.

Προφίλ συμμετεχόντων

Για την απάντηση του παραπάνω ερευνητικού ερωτήματος διεξήχθησαν δύο συνεντεύξεις με επαγγελματίες του κλάδου της Συνεδριακής Διερμηνείας στην Ελλάδα. Οι συνεντευζιαζόμενοι επιλέχθηκαν με βάση την κατάρτισή τους και την πολυετή τους εμπειρία στον χώρο έτσι ώστε να είναι σε θέση να συγκρίνουν την επαγγελματική εμπειρία με και χωρίς τις νέες εφαρμογές που εγκαθίστανται.

Ο πρώτος συνεντευζιαζόμενος -Συμμετέχων Α- είναι ο κος. Χάρης Γκίνος, ο οποίος εργάζεται επί σειρά ετών ως διερμηνέας συνεδρίων στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Είναι από τους πιο έμπειρους Έλληνες διερμηνείς, εργάζεται συχνά για λογαριασμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης αλλά και το Συμβούλιο της Ευρώπης με γλώσσες εργασίας τα Αγγλικά και τα Ελληνικά. Από το 2021, εξελέγη Αντιπρόεδρος της Διεθνούς Ένωσης Διερμηνέων Συνεδρίων (AIIIC), επιτυγχάνοντας μια σημαντική διάκριση για την Ελλάδα. Η εμπειρία του στον τομέα περιλαμβάνει, επίσης, τη συμβολή του ως Project Leader στην ανάπτυξη του προτύπου ISO 23155 για τη διερμηνεία συνεδρίων, το οποίο είναι κρίσιμο για τη διασφάλιση της ποιότητας των υπηρεσιών στον τομέα αυτό. Παράλληλα διατηρεί δικό του γραφείο διερμηνέων στην Αθήνα. Η συνέντευξη διεξήχθη στις 13 Νοεμβρίου του 2023 στην Αθήνα, στα γραφεία της επιχείρησης του συνεντευζιαζόμενου και βιντεοσκοπήθηκε.

Η δεύτερη συνεντευζιαζόμενη -Συμμετέχουσα Β- είναι η κα. Αλίκη Ζουρνατζή, είναι απόφοιτη του ΤΞΓΜΔ και εργάζεται ως freelance διερμηνέας συνεδρίων και μεταφράστρια με γλώσσες εργασίας τα γερμανικά και τα αγγλικά από το 1994. Συνεργάζεται με διεθνείς οργανισμούς, όπως τα όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κρατικούς και ιδιωτικούς φορείς, με τομείς ειδίκευσης την πολιτική, τα οικονομικά, τα νομικά και την ενέργεια. Επιπλέον, είναι ενεργό μέλος του Συλλόγου Διερμηνέων Ελλάδας (ΣΥΔΙΣΕ) καθώς και του γερμανικού συλλόγου διερμηνέων VKD/BDÜ. Η συνέντευξη έλαβε χώρα στις 18 Απριλίου του 2024 μέσω της εφαρμογής τηλεδιασκέψεων zoom και ηχογραφήθηκε.

B.2 Δομή Ερωτήσεων Συνέντευξης

Στην παρούσα περίπτωση επιλέχθηκε η χρήση ερωτήσεων ανοιχτού τύπου, καθώς προσφέρουν μεγαλύτερη ευελιξία στους συμμετέχοντες να εκφράσουν τις απόψεις και τις εμπειρίες τους με δικά τους λόγια, χωρίς τους περιορισμούς που επιβάλλουν οι κλειστού τύπου ερωτήσεις. Στόχος ήταν να ενθαρρύνουν τους ερωτώμενους να παρέχουν πιο λεπτομερείς και ποιοτικές απαντήσεις, προσφέροντας μια πιο πλούσια και σε βάθος κατανόηση των θεμάτων που εξετάζονται. Επιπλέον, διευκολύνουν την ανάδειξη μη αναμενόμενων πληροφοριών ή προοπτικών, οι οποίες θα μπορούσαν να χαθούν σε ένα πιο δομημένο πλαίσιο.

Ξεκινώντας από κάποια αρχικά εισαγωγικά ερωτήματα, τα οποία αφορούσαν στην απασχόληση και την κατάρτιση των συμμετεχόντων, όπως τα έτη εργασίας και οι γλώσσες εργασίας ο συνεντευξιαζόμενος παρουσιάζει τον εαυτό του και μπαίνει στο κλίμα της διαδικασίας. Στη συνέχεια τα ερωτήματα που τέθηκαν αφορούσαν στην εισαγωγή των εφαρμογών Τεχνητής Νοημοσύνης στον χώρο μέσα από την οπτική του ίδιου του επαγγελματία. Οι διατυπώσεις που χρησιμοποιήθηκαν ήταν οι εξής:

- «Ποια είναι η γνώμη σας για...»
- «Έχετε κάποια εργαλεία που χρησιμοποιείτε...»
- «Σε ό,τι αφορά την Προετοιμασία/Πράξη/Αξιολόγηση πώς επηρεάζει η Τ.Ν. τον χώρο...»

Οι παραπάνω είναι κάποιες ενδεικτικές ερωτήσεις που χρησιμοποιήθηκαν σε αρχικό στάδιο, καθώς στο μεγαλύτερο μέρος των συνεντεύξεων οι απαντήσεις των συμμετεχόντων τροφοδοτούσαν τα σύντομα επεξηγηματικά υποερωτήματα της ερευνήτριας. Οι συζητήσεις που προέκυψαν μπορούν να χαρακτηριστούν ιδιαίτερα καρποφόρες και πρόκειται να αναλυθούν στη συνέχεια.

B.3 Αποτελέσματα

Οι απαντήσεις που δόθηκαν στα παραπάνω ερωτήματα παρουσιάζουν εξαιρετικό ενδιαφέρον, καθώς δείχνουν την πραγματικότητα από ανθρωποκεντρική σκοπιά και από την μεριά του επαγγελματία ο οποίος αγωνιά για τον χώρο εργασίας του. Ακολουθούν κειμενοποιημένα τα αποτελέσματα των επιμέρους συνεντεύξεων με τους συμμετέχοντες Α και Β.

Σε ό,τι αφορά γενικότερα τη χρήση τεχνολογικών μέσων ο συνεντευξιαζόμενος Α φαίνεται ιδιαίτερα θετικός, τονίζει ωστόσο ότι στο κομμάτι της τεχνητής νοημοσύνης (Α.Ι.) είναι νωρίς για να βγάλουμε συμπεράσματα. Αρχικά, με την συμβολή της τεχνολογίας η ίδια η διαδικασία της προετοιμασίας του διερμηνέα γίνεται πολύ πιο απλή. Το διαδίκτυο και όλες οι διαθέσιμες βάσεις δεδομένων μπορούν να κάνουν την έρευνα πολύ πιο εύκολη, κάτι που οδηγεί ωστόσο και στην άνοδο των απαιτήσεων του πελάτη. Όταν η πληροφορία είναι τόσο εύκολα προσβάσιμη τότε η άγνοια δύσκολα συγχωρείται. Στατιστικά, λοιπόν, οι εύκολες διερμηνείες είναι όλο και λιγότερες και αντίστοιχα κατα αναλογία οι δύσκολες διερμηνείες είναι όλο και περισσότερες. Από την άλλη, η πληθώρα των διαθέσιμων εφαρμογών και πλατφόρμων μετάφρασης και διερμηνείας διευκολύνει σε μεγάλο βαθμό το έργο του διερμηνέα. Σύμφωνα με τον κο Γκίνο τα εργαλεία εξαγωγής ορολογίας είναι ό,τι χρησιμότερο μπορεί να μας παρέχει η τεχνολογία αυτή τη στιγμή. Τα εργαλεία αυτά έχουν τη δυνατότητα να εξάγουν ορολογία από ένα σώμα κειμένων που μπορεί να έχει έκταση εκατοντάδων σελίδων και έτσι βοηθούν στην προετοιμασία του διερμηνέα. Τέλος, στο κομμάτι της Τεχνητής Νοημοσύνης, παρότι είναι ακόμα νωρίς για συμπεράσματα, ο συνεντευξιαζόμενος αναγνωρίζει ότι τα υπάρχοντα μοντέλα Α.Ι. μπορούν να χρησιμοποιηθούν για διερμηνεία εκεί όπου δεν υπάρχει πολύπλοκη επικοινωνία, όπως λ.χ. σε ένα σεμινάριο, πωλήσεων το οποίο είναι επαναλαμβανόμενο, έχει τυποποιημένο λεξιλόγιο και μπορεί να τροφοδοτηθεί με ορολογία όπως τροφοδοτούμε και μία μεταφραστική μνήμη. Αυτό που φρόντισε ωστόσο να τονίσει είναι ότι προς το παρόν δεν βλέπει κάποια δυνατότητα συνέργειας-συνεργασίας ανάμεσα σε άνθρωπο και μηχάνημα. Σε καταστάσεις πολύπλοκης επικοινωνίας ο ανθρώπινος παράγοντας είναι αναγκαίος διότι στοιχεία όπως: η γλώσσα του σώματος, τα βλέμματα ακόμα και η επικαιρότητα είναι καθοριστικά για την έκβαση των συζητήσεων και ένα μηχάνημα δεν δύναται να τα αποτυπώσει.

Σε παρόμοιο κλίμα η συμμετέχουσα Β ξεκινά τονίζοντας ότι η πρόβλεψη-εκτίμηση του καθενός για το μέλλον εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την ιδιοσυγκρασία του ίδιου του ατόμου. Η ίδια ως πιο αισιόδοξη παρατηρεί πως η κάθε γενιά επαγγελματιών είχε να αντιμετωπίσει κάποια ρήξη αλλά εν τέλει κατάφερνε να προσαρμοστεί. Από τη

χειρόγραφη μετάφραση, έπειτα στη γραφομηχανή μέχρι και τη σημερινή εποχή της μετεπιμέλειας, κάθε φορά υπήρχε φόβος για το επάγγελμα, σε κάποιους τομείς ωστόσο ο άνθρωπος δεν μπορεί να αντικατασταθεί. Σε ζητήματα και συναντήσεις όμως μεγάλης βαρύτητας όπως σε θέματα αστυνομικής συνεργασίας, στην πολιτική, στο δικαστήριο, η Β τονίζει ότι ο ανθρώπινος παράγοντας είναι ιδιαίτερα σημαντικός. Από την άλλη, μέρος της δια ζώσης ή και απομακρυσμένης διερμηνείας μπορεί και έχει ήδη αντικατασταθεί από μια Α.Ι.φωνή και αυτό αφορά κυρίως, εταιρικές εκδηλώσεις (corporate events) οι οποίες είναι ένας χώρος μικρών απαιτήσεων και ήδη χαμηλά αμειβόμενος. Έχοντας παρακολουθήσει η ίδια ένα πρόγραμμα αυτόματης διερμηνείας το αξιολογεί ως ιδιαίτερα ενδιαφέρον αλλά και ταυτόχρονα κουραστικό για τον ακροατή. Αυτό συμβαίνει διότι η εφαρμογή δεν ερμηνεύει, δεν επεξεργάζεται παρά μόνο μεταφράζει κάθε λέξη. Ο άνθρωπος επαγγελματίας επεξεργάζεται τον λόγο, μπορεί να πυκνώνει τα νοήματα, να χρησιμοποιεί επιτονισμό στη φωνή και παράγει λόγο ευχάριστο για τον ακροατή ο οποίος δεν χρειάζεται να καταβάλλει επιπλέον προσπάθεια για να εντοπίσει τα σημαντικά. Σύμφωνα με την κυρία Ζουρνατζή οι μεγάλες γλωσσικές πλατφόρμες στοχεύουν έτσι ώστε το 50% των πελατών τους να εξυπηρετείται μέσω Α.Ι. και αυτό διότι είναι μια πιο οικονομική λύση (μόλις το 10% της τιμής του διερμηνέα). Κάτι τέτοιο συμβαίνει κυρίως σε μεγάλες γλώσσες για τις οποίες υπάρχουν ισχυρά language models, οι μικρότερες γλώσσες μάλλον θα αργήσουν ακόμα να πληγούν. Σε ό,τι αφορά το κομμάτι της *Προετοιμασίας* της, η Β χρησιμοποιεί κάποιες εφαρμογές για να εξοικονομεί χρόνο επισημαίνει όμως ότι ο επανέλεγχος είναι σημαντικός και συχνά δυσπιστεί απέναντι στις πληροφορίες που της παρουσιάζονται. Στην *Πράξη* η ίδια έχει χρησιμοποιήσει εργαλείο μετάφρασης ορολογίας για να βοηθήσει συνάδελφο, κάτι που της φάνηκε ιδιαίτερα καινοτόμο και βοηθητικό. Τέλος, στην ερώτηση σχετικά με τις προσδοκίες και τους φόβους της για το επάγγελμα η Β υπογραμμίζει την σημασία της προσαρμοστικότητας. Χρησιμοποιώντας το παράδειγμα της πανδημίας και της έκρηξης του RSI, αποδεικνύει πως ο επαγγελματίας που θα “αγκαλιάσει” το “καινούριο” θα ανοίξει στον εαυτό του πόρτες σε νέα πεδία και ίσως αυξήσει τη δουλειά του.

Γ' ΜΕΡΟΣ

Γ.1 Ανάλυση

Με βάση τα παραπάνω δεδομένα παρατηρείται ένα κλίμα αισιοδοξίας από μεριάς των επαγγελματιών απέναντι στις νέες εφαρμογές της Τεχνητής Νοημοσύνης. Από κοινού οι συμμετέχοντες Α και Β προωθούν την συνεργασία μεταξύ ανθρώπου και τεχνολογίας με σκοπό να μεν την βελτίωση της ποιότητας της παρεχόμενης διερμηνείας αλλά και την μείωση της πνευματικής επιβάρυνσης των επαγγελματιών.

Σε ό,τι αφορά την διαδικασία της *Προετοιμασίας* και έρευνας και οι δύο φαίνεται να χρησιμοποιούν σε μεγάλο βαθμό εργαλεία μετάφρασης και αναζήτησης ορολογίας. Παρά την αρχική δυσπιστία, παρατηρείται μεγάλη ομοιότητα στον τρόπο προσέγγισης της προετοιμασίας ανάμεσα στον Α και τη Β. Αμφότεροι αναφέρονται στη χρήση εφαρμογών Τ.Ν. για την εξαγωγή και μετάφραση ορολογίας τόσο από τους ίδιους όσο και από συναδέλφους, φανερώνοντας μια γενικότερη τάση του χώρου. Φαίνεται συνεπώς ότι στο στάδιο της προετοιμασίας το μεγαλύτερο μέρος των σημερινών διερμηνέων χρησιμοποιεί ένα ή και περισσότερα εργαλεία Τεχνητής Νοημοσύνης με σκοπό την καλύτερη και λιγότερο χρονοβόρα προετοιμασία.

Κατά τη διάρκεια της διερμηνείας και εντός του θαλάμου οι Α και Β παρουσιάζουν ταυτόσημες εμπειρίες με την χρήση εργαλείων μετάφρασης όρων. Από κοινού δίνουν ιδιαίτερη έμφαση στην συνεργασία και στον ρόλο του Boothmate ή Διερμηνέα νο.2, ο οποίος πολλές φορές καλείται να αναζητά μεταφράσεις όρων- μέσω κάποιας από τις προαναφερθείσες εφαρμογές- με σκοπό να βοηθήσει τον συνάδελφο. Επιπλέον, ο Α προσθέτει ένα ακόμη στοιχείο το οποίο δεν είχε αναλυθεί στην βιβλιογραφία και αφορά στην τεχνολογία του Captioning (=υποτιτλισμός). Πρόκειται για την αυτόματη

ταυτόχρονη μεταγραφή του λόγου του ομιλητή σε κείμενο μέσω φωνητικής αναγνώρισης και σε καταστάσεις απαρίθμησης, αναφοράς ονομάτων, πόλεων, αριθμών κ.α. μπορεί να είναι ιδιαίτερα βοηθητικό για τον διερμηνέα ο οποίος ενδεχομένως δεν έχει τον χρόνο να τα σημειώσει. Σε κάθε περίπτωση τα εργαλεία αυτά αξιοποιούνται ως βοηθήματα στο έργο ενός διερμηνέα και όχι ως αντικατάσταση αυτού. Ιδιαίτερα, μάλιστα, ο Α τονίζει πως μελλοντικά δεν βλέπει κάποια πιθανότητα συνεργασίας ανθρώπου και μηχανής, οριοθετώντας έτσι τον διαχωρισμό του πεδίου σε δύο πόλους. Πλέον έγκειται στην ευθύνη και την πρόθεση του ίδιου του πελάτη η μέθοδος (μέσο) με την οποία θα προτιμήσει να προσφέρει διερμηνεία στο κοινό.

Τέλος, στον τομέα της *Αξιολόγησης* και οι δύο συμμετέχοντες δεν φαίνεται να γνωρίζουν τρόπους με τους οποίους η Τεχνητή Νοημοσύνη χρησιμοποιείται στην βελτίωση ή και την εκπαίδευση διερμηνέων.

Μη αναμενόμενα δεδομένα

Έχοντας υπόψιν την βιβλιογραφία, το μεγαλύτερο μέρος των αποτελεσμάτων μπορούν να χαρακτηριστούν ως αναμενόμενα. Το γεγονός ότι η εξέλιξη των γλωσσικών τεχνολογιών και ο εμπλουτισμός τους με Τ.Ν. έχει επηρεάσει τον χώρο της διερμηνείας σε όλη την έκτασή του είναι κάτι αδιαμφισβήτητο. Μέσα από την έρευνα που διεξήχθη μπόρεσαν να καταγραφούν χρήσιμα δεδομένα σε ό,τι αφορά την προετοιμασία, την αναζήτηση ορολογίας και τις υπάρχουσες εφαρμογές υποβοηθούμενης διερμηνείας, τα οποία επιβεβαιώνουν το αρχικό θεωρητικό μέρος.

Από την άλλη πλευρά, με την μέθοδο των συνεντεύξεων ήρθαν στην επιφάνεια και αρκετά μη αναμενόμενα στοιχεία τα οποία καταγράφουν σε μεγάλο βαθμό την ανθρώπινη εμπειρία εν μέσω των εξελίξεων. Αρχικά, ιδιαίτερη βαρύτητα αξίζει να δοθεί στην παρατήρηση της συμμετέχουσας Β σχετικά με την μη αποτελεσματικότητα της μηχανικής διερμηνείας. Ενώ στην θεωρία το μοντέλο αυτόματης διερμηνείας φαντάζει εξαιρετικό, στην πράξη φαίνεται να υστερεί σε θέματα περιεκτικότητας, συντομίας και επιτονισμού. Η διαδικασία της ταυτόχρονης διερμηνείας απαιτεί την υιοθέτηση τεχνικών πύκνωσης νοημάτων και κριτικής επιλογής διατυπώσεων έτσι ώστε το αποτέλεσμα στην γλώσσα- στόχο να είναι μια ομιλία περιεκτική, με έμφαση στα σημαντικά, σωστή

τοποθέτηση φωνής και ευχάριστη για τον ακροατή. Η λεξη προς λέξη μετάφραση σίγουρα δεν ενδείκνυται για περιβάλλοντα διερμηνείας σε πραγματικό χρόνο, καθώς επίσης το άκουσμα μιας επίπεδης και γρήγορης φωνής για μεγάλο χρονικό διάστημα είναι κάτι που ο ακροατής θα δυσκολευτεί να παρακολουθήσει. Συνεπώς, στον τομέα αυτό υπάρχουν ακόμα βήματα που μπορούν να γίνουν προς βελτίωση της εν λόγω τεχνολογίας, αν και όσον αφορά την ανθρώπινη κριτική ικανότητα δεν είναι ακόμη γνωστό το κατά πόσο μπορεί να αναπαραχθεί τεχνητά.

Επιπλέον, το γεγονός ότι οι νέες εφαρμογές και το διαδίκτυο βοηθούν στην προετοιμασία και την εργασία του διερμηνέα ήταν σίγουρα κάτι που περιμέναμε να ακούσουμε. Το ότι αυτό έχει αντίστοιχη επίδραση στις απαιτήσεις των πελατών ήταν ωστόσο κάτι μη αναμενόμενο. Σύμφωνα και με τον συνεντευξιαζόμενο Α: “οι εύκολες διερμηνείες είναι όλο και λιγότερες και αντίστοιχα κατα αναλογία οι δύσκολες διερμηνείες είναι όλο και περισσότερες”. Πρόκειται, λοιπόν, για μια γενική τάση του χώρου εργασίας κατά την οποία μόνο οι ικανοί διερμηνείς θα διατηρήσουν την πελατεία τους. Αυτό συμβαίνει διότι οι εύκολες αναθέσεις μικρής βαρύτητας θα καλύπτονται πλέον μέσω κάποιας εφαρμογής T.N. ενώ για απαιτητικές συναντήσεις και εκδηλώσεις μεγάλης σημασίας προτιμώνται ικανοί επαγγελματίες υψηλής κατάρτισης. Σε δύσκολες αναθέσεις υψηλών απαιτήσεων η εκτενής προετοιμασία είναι αναγκαία προϋπόθεση, καθώς επίσης η ποιότητα και οι ικανότητες του διερμηνέα χρειάζεται να είναι σε ένα άρτιο επίπεδο.

Γ.2 Συμπεράσματα

Από τις απαντήσεις που συλλέχθηκαν στο πλαίσιο της εν λόγω ποιοτικής έρευνας μπορούμε να εξάγουμε ενδιαφέροντα συμπεράσματα σχετικά με την σύγχρονη φύση του επαγγέλματος της διερμηνείας αλλά και το πολύ επίκαιρο θέμα της εισβολής της Τεχνητής Νοημοσύνης στον χώρο των γλωσσικών υπηρεσιών.

Αν και έως σήμερα οι τεχνολογικές εξελίξεις δεν έχουν φτάσει ακόμα στο επίπεδο που απαιτείται για πλήρως αυτοματοποιημένη διερμηνεία σε όλες τις καταστάσεις επικοινωνίας, είναι προφανές ότι η τεχνολογία θα συνεχίσει να εξελίσσεται. Τα διάφορα

στάδια της διαδικασίας Speech to Speech (S2S) μετάφρασης, όπως η αυτόματη αναγνώριση ομιλίας (ASR), η μηχανική μετάφραση (MT) και η σύνθεση ομιλίας, θα γίνουν ολοένα και πιο εξελιγμένα, ενώ νέες μονάδες και τεχνολογίες θα κάνουν την εμφάνισή τους. Επιπλέον, νέες τεχνολογίες βασισμένες στην τεχνητή νοημοσύνη, όπως το λογισμικό αναγνώρισης εκφράσεων προσώπου, η μίμηση φωνής και η προσαρμογή της κίνησης των χειριών ώστε να συγχρονίζονται με τη γλώσσα-στόχο, θα δημιουργήσουν νέες δυνατότητες στην αγορά της αυτοματοποιημένης μετάφρασης ομιλίας.

Παρόλο που υπάρχουν σημαντικές διαφορές ανάμεσα στην αυτοματοποιημένη μετάφραση ομιλίας και την ανθρώπινη διερμηνεία, και λόγοι για τους οποίους η εμπειρογνωμοσύνη και οι δεξιότητες ενός ανθρώπινου διερμηνέα δεν μπορούν να αντικατασταθούν σήμερα από τεχνολογικά εργαλεία, δεν αποκλείεται το ενδεχόμενο αυτά να γίνουν κάποια στιγμή τεχνολογικά εφικτά. Ωστόσο η χρήση της Τεχνητής Νοημοσύνης στη διερμηνεία εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τις απαιτήσεις και τις ανάγκες των πελατών και τις τάσεις της ίδιας της κοινωνίας.

Το καίριο ζητούμενο που ανακύπτει είναι το κατά πόσο η τεχνολογική εξέλιξη θα φτάσει στο επίπεδο να προσφέρει την ίδια εμπειρία επικοινωνίας με τους ανθρώπους επαγγελματίες. Όπως διαπιστώθηκε και από το παραπάνω ερευνητικό μέρος, οι υπηρεσίες που παρέχονται από ανθρώπινους διερμηνείς τείνουν να εκτιμώνται παραπάνω σε καταστάσεις μεγάλης βαρύτητας. Αυτό συμβαίνει διότι η διερμηνεία δεν αφορά απλώς την εύρεση ισοδύναμων μεταφράσεων. Δεν είναι μόνο μια επαναλαμβανόμενη, τυπική επικοινωνία. Οι άνθρωποι διερμηνείς συμβάλλουν ουσιαστικά στην επιτυχημένη πολύγλωσση επικοινωνία, όχι μόνο σε ό,τι αφορά τη μεταφορά της γλώσσας από τη γλώσσα-πηγή στη γλώσσα-στόχο.

Από την άλλη είναι σημαντικό να αναγνωριστεί το γεγονός ότι τα συστήματα T.N. συχνά πλεονεκτούν σε σχέση με τους ανθρώπους, όπως στην περίπτωση του όγκου δεδομένων και του λεξιλογίου που χρησιμοποιούνται για την εκπαίδευση των συστημάτων αυτόματης μετάφρασης ομιλίας (AST), τα οποία ήδη υπερβαίνουν σημαντικά τις ανθρώπινες ικανότητες. Παρ' όλα αυτά, η ανθρώπινη απόδοση είναι πιο πολύπλοκη, πολυδιάστατη και ευέλικτη. Ένα από τα αδιαμφισβήτητα πλεονεκτήματα της ανθρώπινης διερμηνείας είναι ότι οι διερμηνείς προσπαθούν να κατανοήσουν και να

«ερμηνεύσουν» με την πιο αυστηρή έννοια τη σημασία όσων ακούν και μεταδίδουν. Χρησιμοποιώντας την κριτική τους ικανότητα μπορούν να επιλέξουν τι πρέπει να παραλειφθεί, ποια στοιχεία χρήζουν επεξήγησης, τι πρέπει να συνταχθεί εκ νέου, έτσι ώστε να γίνονται σεβαστές οι πολιτιστικές, κοινωνικές και προσωπικές ευαισθησίες. Ένα ακόμη βασικό στοιχείο είναι ότι έχουν την ικανότητα να μαθαίνουν από τα λάθη τους. Αποκτούν γνώση ακόμη και κατά τη διάρκεια της διερμηνείας και συνεχώς αξιολογούν την απόδοσή τους. Θυμούνται γεγονότα του παρελθόντος, και αυτή η εμπειρία, που αποκτάται με τα χρόνια, μπορεί να είναι ανεκτίμητη για έναν πελάτη που σχεδιάζει μακροπρόθεσμα.

Κλείνοντας, πρέπει να τονιστεί το ότι το επάγγελμα της διερμηνείας βρίσκεται σε ένα πολύ κρίσιμο σημείο. Η εξέλιξή του εξαρτάται από διάφορους παράγοντες. Είναι σημαντικό η ίδια η επαγγελματική κοινότητα να αντιληφθεί την κατάσταση και να φροντίσει έτσι ώστε να παρέχει υπηρεσίες υψηλής ποιότητας και άρτιων προδιαγραφών οι οποίες θα είναι σε θέση να υπερτερούν έναντι των συστημάτων που βασίζονται σε Τ.Ν. Στο πλαίσιο αυτό η καλλιέργεια δεξιοτήτων όπως η προσαρμοστικότητα, η οξυδέρκεια και η ενημέρωση είναι απαραίτητη. Στην εποχή της αυτοματοποίησης ο διερμηνέας καλείται να αναπτύξει νέες δεξιότητες, να είναι τεχνολογικά εγγράμματος/-η και πρωτίστως να αξιοποιήσει τα νέα εργαλεία προς όφελός του, χωρίς να μετατραπεί σε θύμα αυτών. Επιπλέον, οι εταιρείες παροχής υπηρεσιών διερμηνείας θα διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στο να συμβουλεύουν τους πελάτες σε ποιες καταστάσεις είναι επαρκής η αυτόματη μετάφραση ομιλίας και πότε πρέπει να επιλέγονται ανθρώπινοι διερμηνείς, ώστε να λαμβάνουν τεκμηριωμένες αποφάσεις. Τέλος, τα προγράμματα εκπαίδευσης διερμηνέων οφείλουν να διασφαλίσουν την παροχή ποιοτικής εκπαίδευσης και επομένως την προμήθεια επαγγελματιών διερμηνέων υψηλής ειδίκευσης, ανοιχτών στις τεχνολογικές εξελίξεις.

Η τεχνολογική ανάπτυξη έχει επιφέρει πρωτοφανείς αλλαγές στην αγορά της διερμηνείας και αυτό είναι κάτι αδιαμφισβήτητο. Οι αλλαγές αυτές όπως διαπιστώθηκε μπορεί να έχουν τόσο θετικό όσο και αρνητικό αντίκτυπο στους ανθρώπους επαγγελματίες. Αυτή η ευρεία χρήση της τεχνολογίας ενέχει διάφορους κινδύνους ποικίλης φύσεως έως και ηθικούς σε ό,τι αφορά την ασφάλεια των δεδομένων, την εμπιστευτικότητα και τη χρήση προσωπικών δεδομένων. Είναι στο χέρι των

επαγγελματιών όχι μόνο ατομικά, αλλά και συλλογικά, να συμβαδίσουν με τις εξελίξεις, χωρίς φόβο, έχοντας εμπιστοσύνη στις δυνατότητές τους και γνωρίζοντας ότι είναι πραγματικά αναντικατάστατοι.

Βιβλιογραφία

Ελληνόγλωσση

Ιωαννίδης, Α. (2018) *Μπορείτε να τους ρωτήσετε για μένα; Η διερμηνεία στις διαδικασίες χορήγησης ασύλου στην Ελλάδα*. Αθήνα: Δίαυλος

Ιωαννίδης, Α. (2016) *Θεωρητική επισκόπηση και εμπειρική αξιολόγηση της δικαστικής διερμηνείας ως μέσου προάσπισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων: Η ελληνική περίπτωση σε σύγκριση με τις συνθήκες στις γερμανόφωνες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης*, 2016(1), 16-18

Λιαρκοβάς Γ.Π., Δερμάτης Ζ., Κομνηνός Δ. (2018) *Μεθοδολογία της έρευνας και συγγραφή επιστημονικών εργασιών*. Αθήνα: Τζιόλας

Μπαμπινιώτης, Γ. (2005). *Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας*. Αθήνα: Κέντρο Λεξικολογίας.

Φίλιας, Β. (2007). *Εισαγωγή στη Μεθοδολογία και τις Τεχνικές των Κοινωνικών Ερευνών*. Αθήνα: Gutenberg.

Ξενόγλωσση

AiIC Greece and Cyprus. Η AiIC – ΓΕΝΙΚΑ. Ανακτήθηκε 15 Αυγούστου, 2024, από: <http://www.aiic-interpreters.gr>.

Bender, Emily M., and Alexander Koller.(2020) . “Climbing towards NLU: On Meaning, Form, and Understanding in the Age of Data.” In *Proceedings of the 58th Annual Meeting of the Association for Computational Linguistics*,5185-5198 –. Online: Association for Computational Linguistics

Fantinuoli, Claudio. (2023). *Towards AI-enhanced computer-assisted interpreting*. 10.1075/ivitra.37.03fan.

Gile, D. (2009). *Basic Concepts and Models for Interpreter and Translator Training*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins.

Horváth, Ildikó. (2021). *Speech translation vs. Interpreting. Language Studies and Modern Humanities*. 3. 174-187. 10.33910/2686-830X-2021-3-2-174-187.

Niehues, J. (2020) *AI and interpreting. Jan Niehues on automated speech translation: Challenges and approaches*. YouTube, 13 November. [Online]. Available at: <https://www.youtube.com/watch?v=90E9J1zPxIY> (accessed 04.09.2024). (In English)

Setton, R. (2010). *Conference Interpreting*. In Y. Gambier & L. van Doorslaer (Eds.), *Handbook of Translation Studies*. Volume 1 (pp. 66-74). Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins.